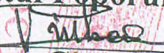
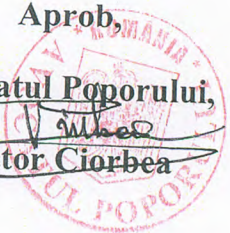

Aprob,
Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

RAPORT
privind vizita desfășurată la Penitenciarul Rahova

Sumar:

Sesizare din oficiu cu privire la condițiile de detenție din Penitenciarul Rahova în perioadele cu temperaturi ridicate pe timpul verii, având în vedere cazul unei persoane private de libertate, care potrivit informațiilor din mass-media, a fost internată într-un spital civil ca urmare a temperaturii ridicate din camera de detenție a unității penitenciare.

Prezentul raport este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei
2. Constatările rezultate din vizita efectuată și din interviurile cu persoanele private de libertate
3. Recomandări

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În temeiul art. 14 alin.(1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, având în vedere prevederile art. 34 din Constituție (dreptul la ocrotirea sănătății), instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în privința condițiilor de detenție din Penitenciarul Rahova în perioadele cu temperaturi ridicate pe timpul verii, având în vedere cazul prezentat în mass-media referitor la faptul că un deținut () a fost internat de urgență la Spitalul Fundeni din Capitală, după un stop cardiac survenit din cauza căldurii. Persoana privată de libertate suferea de mai multe afecțiuni, căldura fiind principalul factor care ar fi condus la înrăutățirea stării de sănătate a acesteia.

Vizita a avut drept obiective verificarea condițiilor de detenție sub aspectul temperaturii din camerele de detenție, a apei potabile, precum și a produselor alimentare (fructe, legume) ce puteau fi primite de persoanele private de libertate în această perioadă.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului () și , consilieri din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție), medicul desemnat de Colegiul Medicilor din București () și un reprezentant al Organizației Neguvernamentale “Transparency International” ().

2. Constatările rezultate din vizita efectuată și din interviurile cu persoanele private de libertate

Măsurile dispuse pe timpul verii de Penitenciarul Rahova, în perioadele cu temperaturi ridicate

La momentul vizitei erau custodiate 1400 persoane private de libertate în condițiile în care penitenciarul avea o capacitate de 1063 de locuri. La nivelul penitenciarului era întocmit un **Plan de măsuri privind acțiunile suplimentare cu privire la temperaturile ridicate pe timpul verii.**

În acest sens, a fost pus la dispoziția echipei de vizită un document al Administrației Naționale a Penitenciarelor (iulie 2015) din care rezulta faptul că, pentru asigurarea protecției în perioadele caniculare și pentru prevenirea și combaterea efectelor negative ale fenomenelor meteorologice extreme, trebuie luate măsuri de aplicare în mod corespunzător a dispozițiilor cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2000 privind măsurile ce pot fi aplicate în perioadele cu temperaturi extreme pentru protecția persoanelor încadrate în muncă, precum și a celor cuprinse în **“Planul cadru de acțiune”** aprobat prin decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor (iunie 2011).

Astfel, a fost întocmit și aprobat de către directorul Penitenciarului București-Rahova **“Planul de acțiune” din 8 iulie 2015**, care cuprindea, spre exemplu, măsuri privitoare la: *Serviciul medical* (depistarea persoanelor private de libertate cu contraindicații pentru muncă la temperaturi extreme, recomandări de schimbare a locului de muncă când este cazul, anunțarea cazurilor de “stare de rău” și transportarea acestora la cabinetul medical, revizuirea stării de sănătate a persoanelor aflate în evidență cu afecțiuni cardiace și respiratorii, verificarea calității hranei și a condițiilor de transport a acestora la punctele de lucru, monitorizarea lunară a parametrilor de potabilitate a apei, monitorizarea stării de sănătate a persoanelor private de libertate vârstnice sau cu dizabilități); *Serviciul Siguranța Deținerii și Regim Penitenciar* (restrângerea activităților desfășurate cu persoanele private de libertate până la îmbunătățirea condițiilor meteorologice, asigurarea unui program riguros de aerisire a camerelor de detenție, programarea activităților de plimbare în intervale orare în care să se poată evita expunerea prelungită la radiații solare, deschiderea ușilor camerelor de deținere după apelul de dimineață până la apelul de seară și redeschiderea acestora după

apelul de seară până la ora 23:00), *Sectorul GAZ* (asigurarea stocurilor de apă potabilă și tehnologică), *Compartiment Protecția Muncii* (pentru perioadele caniculare trebuie asigurat microclimatul corespunzător la locurile de muncă și a ventilației, alternarea perioadelor de lucru cu perioadele de repaus în locuri umbrite, cu curenți de aer).

Referitor la vizitarea camerelor de detenție:

Au fost vizitate mai multe camere de detenție: E 2.1, E 2.3, E 2.12 (carantină) și E 2.16 (regim închis). În camerele de detenție care aveau dimensiunile suprafeței locuibile de 19,50 mp. (E 2.1 și E 2.16) erau cazate 5 persoane private de libertate în timp ce în camerele E 2.3 și E 2.12, 9 persoane private de libertate. Din cele 6 paturi existente în camerele E 2.1 și E 2.16 - 2 paturi erau suprapuse pe 3 rânduri, **unul fiind destinat depozitării bagajelor deținuților** (camera E 2.16 - patul de sus de lângă fereastră). Camerele E 2.3 și E 2.12 aveau 10 paturi, suprapuse câte două pe cinci rânduri. La momentul vizitei, în camera E 2.16 nu era prezent nici un deținut (deținuții erau la diferite activități educative sau scoși la muncă).

În ceea ce privește camerele de detenție s-au constatat următoarele: unele camere erau complet renovate, iar camera E 2.3 urma să fie renovată în funcție de bugetul alocat; de asemenea erau dotate modern și funcțional (masă și bancă din lemn - E 2.1 și E 2.16; masă și bancă din metal - E 2.3, măsuță cu televizor, telefon) fiind prevăzute cu câte o fereastră cu dimensiunile de 1,20 m./1,15 m. și cu separare etanșă între cameră și grupul sanitar. Camerele erau prevăzute cu un spațiu destinat depozitării bagajelor și bunurilor deținuților și cu grupuri sanitare compuse dintr-o cabină de toaletă, o chiuvetă și o oglindă fiind prevăzute cu câte o fereastră cu dimensiunile de 0,55 m./0,55 m., pentru aerisire.

a. În ceea ce privește temperatura din camerele de detenție, în majoritatea acestora **temperatura era suportabilă**. Pe timp de caniculă **ventilația** (pe timpul zilei și a nopții) **se realiza natural, prin lăsarea în poziția deschis a ușilor** (ușile metalice de acces în camere - ușile cu grilaj rămâneau în poziția închis și asigurat, și ușile de acces în grupurile sanitare) **și a ferestrelor** (din camere și grupuri sanitare). Din discuțiile purtate cu reprezentanții

conducerii penitenciarului a rezultat faptul că, pentru îmbunătățirea condițiilor de cazare, pe timp de vară, **se vor achiziționa ventilatoare care vor fi montate pe holurile secțiilor.**

Potrivit punctului de vedere al medicului desemnat de Colegiul Medicilor, **la nivel subiectiv, temperatura din camerele de detenție era suportabilă, atât cât putea să fie în condiții de caniculă.** În camerele de detenție nu exista nici un fel de aerisire artificială. De asemenea, secțiile din cadrul penitenciarului nu erau dotate cu ventilatoare și/sau aparate de răcire a aerului, pentru asigurarea ventilației artificiale pe timp de caniculă. **Persoanele private de libertate lăsau apa rece să curgă permanent, pentru a diminua temperatura camerei și a umidifica aerul.** Determinarea microclimatului, în a cărei componență intră temperatura, umiditatea, viteza curenților de aer, radiația calorică și temperatura suprafețelor de lucru, trebuie să se facă printr-o metodologie specifică, de către specialiști din cadrul Direcției de Sănătate Publică. La interpretarea rezultatelor trebuie să se țină cont de intensitatea efortului fizic și de cantitatea degajărilor de căldură și umiditate.

Din interviurile cu persoanele private de libertate a rezultat că temperatura din camerele de detenție (pe timp de caniculă), **era sufocantă pentru cei care nu erau cazați în camere orientate spre zonele umbroase ale penitenciarului.**

b. În ceea ce privește alimentele personale ale deținuților, acestea erau așezate în spațiul special destinat depozitării lor, în fiecare cameră, pe două rafturi și pe pardoseală. Deoarece nu existau aparate frigorifice, **unele alimente erau puse în pungi de plastic și introduse în găleți, ligheane și cuve** (așezate în grupurile sanitare sau în spațiile destinate depozitării alimentelor) **cu apă rece** (menținută prin curgerea permanentă) **pentru a se putea consuma și pentru a se evita alterarea lor.** Conducerea penitenciarului a făcut precizarea că, în maximum o săptămână, **fiecare secție urma să fie dotată cu câte un frigider** (cu bani provenind din donații și sponsorizări). Din interviurile cu **persoanele private de libertate** a rezultat faptul că acestea **nu erau mulțumite de condițiile de depozitare a alimentelor** (spațiu insuficient și fără posibilități de răcire a aerului).

c. În ceea ce privește apa potabilă, aceasta se distribuia permanent. Deoarece era **lăsată să curgă de către persoanele private de libertate,** pentru ca aerul să fie mai umed și să se poată respira mai ușor, **cantitatea de apă din tancul de stocare a apei din unitate scădea și se întrerupea alimentarea cu apă timp de 2-3 ore** (cât dura umplerea lui) pe

timpul nopții. Apa potabilă provenea de la puțuri de mare adâncime și lunar se analizau parametrii calitativi - aspect confirmat de Buletinele de analiză a apei potabile din perioada ianuarie-iunie 2015, puse la dispoziție de conducerea penitenciarului, în care este menționat faptul că *“Produsul analizat senzorial, fizico-chimic, microbiologic, este în conformitate cu Legea nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile, cu modificările și completările ulterioare, la parametrii determinați”*. Alimentarea cu apă potabilă era realizată din două surse: o sursă independentă (3 puțuri de mare adâncime, din care două puteau funcționa simultan) și prin racord la rețeaua de alimentare Apa Nova București. Unitatea avea în dotare un rezervor hidrofor cu o capacitate de 500 mc., o pompă electrică pentru a menține sistemul sub presiune și 5 pompe - din care două pentru incendiu și grup de pompare de avarie care deservea numai spitalul aflat în incinta penitenciarului. Lunar se analizau parametrii calitativi ai apei potabile provenite din puțurile de mare adâncime.

d. În ceea ce privește asistența medicală, aceasta era asigurată permanent conform programărilor pe Secții de deținere. Accesul la serviciile medicale din cadrul penitenciarului sau extern (în afara programărilor pe secții) era facil și nu necesita decât o cerere la comandant, care era aprobată în timp optim.

La momentul vizitei au fost analizate solicitările unor deținuți pentru a li se administra medicamente (aceștia au fost prezentați la cabinetul medical pentru a li se face programare pentru ziua următoare la medicul unității). Au fost studiate mai multe dosare medicale, cu acordul persoanelor respective. Din verificarea documentelor puse la dispoziție a rezultat că **nu au fost înregistrate consultații/solicitări privind intervenția în cazul simptomelor ce pot fi atribuite expunerii la temperaturi ridicate și că nu au avut loc internări în rețeaua MJ/MS determinate de probleme caniculare.** Internările care au fost au avut loc ca urmare a necesității reevaluării clinico-paraclinice a pacienților aflați în evidența cabinetului medical cu afecțiuni cronice sau cronice acutizate.

Potrivit punctului de vedere al medicului din echipa de vizită, pentru situațiile de urgență a personalului, ca măsură de prim ajutor, se impune dotarea cu defibrilatoare automate.

Conform punctului de vedere al reprezentantului Organizației Neguvernamentale, personalul era insuficient.

Din discuțiile purtate cu persoane private de libertate a rezultat că asistența medicală s-a îmbunătățit față de anul 2014 (în funcție de solicitări erau întocmite rețete medicale iar medicamentele erau distribuite în baza acestora, în timp util).

e. Alte aspecte

În urma discuțiilor purtate cu persoana privată de libertate [redacted] au rezultat următoarele:

A solicitat conducerii penitenciarului și i s-a aprobat să fie evaluat medical la Institutul de cardiologie Fundeni, programarea fiind făcută de familie și comunicată cabinetului medical al penitenciarului. A fost evaluat cardiologic la Spitalul Jilava și avea tratament și regim alimentar (norma 18 - persoane bolnave). Pentru unele afecțiuni cronice, primea medicamente cu ocazia vizitelor, iar pentru altele i se distribuiau medicamente din cadrul penitenciarului. Avea mai multe afecțiuni și de aceea nu putea fi scos la muncă. **Starea de sănătate îi era monitorizată permanent.** Avea asigurată asistență medicală, atât în penitenciar cât și la un medic din afara penitenciarului, la care a apelat. Desfășura numeroase activități educative și de plimbare (biserica și clubul din incinta penitenciarului). Era consiliat de psihologul unității. Considera că mâncarea era bună din punct de vedere calitativ și cantitativ și că i s-a respectat norma de hrană pentru bolnavi, în fiecare zi conform meniului stabilit și a registrului privind calitatea hranei. De asemenea, în cadrul discuțiilor purtate, persoana privată de libertate a susținut că a beneficiat de numărul corespunzător de vizite, respectiv 3 vizite/ pe lună și a **primit pachete cu produse alimentare (la care s-a adăugat o cantitate suficientă de fructe, legume, apă minerală și băuturi răcoritoare).** Folosea apă de băut de la grupul sanitar deoarece era foarte rece (provenea de la puțuri de mare adâncime) și avea un gust și calitate bună. La fel ca și celelalte persoane private de libertate, punea alimentele în pungi de plastic și le introducea în ligheane cu apă rece pentru a le putea consuma și a evita alterarea lor. **Temperatura pe timp de caniculă era acceptabilă** atâta timp cât colegii de cameră lăseau în poziția deschis ușile și ferestrele de la camera de detenție și de la grupul sanitar. Nu a făcut nicio sesizare cu privire la condițiile de detenție din penitenciar.

Toate aspectele de mai sus au fost confirmate atât de persoana privată de libertate menționată cât și de conținutul documentelor puse la dispoziție de personalul medical al penitenciarului.

Având în vedere cele de mai sus, în temeiul art. 29¹¹ alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

conducerii Penitenciarului Rahova

să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. achiziționarea de frigidere pentru stocarea hranei suplimentare aparținând persoanelor private de libertate cât și a alimentelor închise etanș, în vederea evitării alterării acestora;
2. reevaluarea măsurilor în vederea amenajării unor spații corespunzătoare pentru depozitarea și păstrarea alimentelor (în special în perioadele cu temperaturi ridicate) și cu asigurarea condițiilor de igienă;
3. crearea și amenajarea mai multor spații de depozitare a bagajelor și bunurilor care aparțin persoanelor private de libertate.
4. evitarea întreruperilor în distribuirea apei reci prin verificarea zilnică a rezervelor de apă potabilă și asigurarea stocării acesteia în vederea folosirii în cazuri urgente;
5. reevaluarea măsurilor pentru asigurarea unei temperaturi corespunzătoare în camerele de detenție (spre exemplu vara, în camerele de detenție care nu erau poziționate spre zonele umbroase ale unității penitenciare, precum și în camerele în care sunt cazate mai multe persoane private de libertate);
6. achiziționarea unor defibrilatoare pentru cabinetul medical, ca măsură de prim ajutor în vederea creșterii calității serviciilor medicale în cazurile de urgență.

București, 28 septembrie 2015